

Logistikk i norsk sverm

Kan konseptet understøttes logistisk?

Runar Hammerstad Bauge

KRIGSSKOLEN

Bachelor i militære studier, ledelse og landmakt

Krigsskolen

Vår 2015

Antall ord: 9793

Forord

Jeg har sammen med en gruppe andre kadetter i mitt kull jobbet med et prosjekt kalt «norsk sverm». Ambisjonen til vår gruppe er, i samarbeid gjennom bacheloroppgavene våre, å belyse en måte som norske styrker kan kjempe på som divergerer sterkt fra dagens mekaniserte operasjonskonsept. Vi har organisert det slik at hvert gruppemedlem tar for seg et tema som sammen med de andre bacheloroppgavene vil forklare vårt forslag til en svermbasert struktur i hæren. Hensikten med dette er å komme med et innspill til debatten om hvordan Forsvaret bør struktureres i fremtiden. Dette er relevant da det blant annet stilles spørsmål fra forsvarssjefen i Forsvarets Forum om det kan være nødvendig å utvikle nye operasjonskonsepter for å møte fremtidens utfordringer (Hansen, 2014, s 11). Om vårt innspill blir tatt til følge helt, delvis eller ikke i det hele tatt, så mener jeg at prosjektet uansett har en verdi, da man alltid bør søke å belyse nye måter å løse oppdrag på. Om ideen i verste fall blir forkastet fra alle hold, så har man om ikke annet tatt et lite steg i en elimineringsprosess mot hvordan hæren bør se ut fremover. Jeg skriver imidlertid denne oppgaven fordi jeg mener det konseptforslaget vi kommer til å legge frem kan være et godt løsningsforslag til hvordan hæren i fremtiden bør løse sine to viktigste oppgaver som er å utgjøre en krigsforebyggende terskel og forsvare Norge mot anslag og angrep (Forsvarsstaben, 2014, s 32).

Innhold

1 Innledning.....	5
1.1 Bakgrunn	5
1.2 Problemstilling.....	6
1.2.2 Problemstillingens relevans	7
1.3 Begrepsavklaringer	8
1.4 Avgrensninger og forutsetninger	8
1.5 Disposisjon	9
2 Metode.....	9
2.1 Metodevalg og metodekritikk.....	10
3 Teori	12
3.1 Logistikk.....	12
3.1.1 Skyv og trekk metoden	12
3.1.2 Logistikk i operasjoner	12
3.2 Sverm.....	12
3.2.1 Sverm i historien	15
3.3 Gerilja	16
3.3.1 Gerilja og etterforsyning	17
3.3.2 Forsyninger til baseområdene	18
3.3.3 Forsyninger til fronten	18
3.3.4 Sanitet i gerilja	18
3.3.5 Bruk av sivile i gerilja	19
4 Drøfting	19
4.1 Likheter mellom sverm og gerilja	20
4.1.1 Operasjonsmønster og desentralisering	20

4.1.2 Langvarig krig.....	21
4.2 Forskjeller mellom sverm og gerilja.....	21
4.2.1 Våpensystemer og teknologiske forskjeller	21
4.2.2 Kommunikasjon	24
4.2.3 Koordinering av angrep	25
4.2.4 Konvensjonell og irregulær styrke	27
4.2.5 Sanitet	27
4.2.6 Politiske mål.....	28
4.2.7 Bruk av sivile	29
4.3 Er konseptene sammenlignbare	30
5 Konklusjon	31
Litteraturliste	33

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

Bakgrunnen for å skrive denne oppgaven er en tanke om at alternative måter til hvordan den norske hæren skal operere bør undersøkes. Denne oppgaven tar utgangspunkt i et konseptforslag kalt sverm, og vil mer spesifikt omhandle etterforsyning i et slikt konsept. Sverm i denne sammenhengen er et forsvarskonsept som baserer seg på irregulære, lette, små styrker (Arquilla & Ronfeldt, 2000, s vii).

Hvordan fremtidens krig vil se ut vil alltid være objekt for spekulasjon og usikkerhet. En ting som synes klart er likevel at grunnet økt dødelighet på moderne våpen (i særdeleshet presisjonsstyrte våpen), vil masseansamling av styrker blir mer risikofylt (Edwards, 2005, s 1). Utvikling innenfor kommando og kontroll og sensor kapasiteter gjør at avstandslevert ild nå kan ta flere forskjellige former og er mer presis enn tidligere (Edwards, 2005, s 1). Sean Edwards skriver i sin studie at dette tvinger enheter på stridsfeltet i større grad til å holde seg spredt og i skjul (Edwards, 2006, s 1). Avstandsleverte våpen med høy presisjon gjør, i følge Metz at det meste som kan bli funnet kan bli ødelagt (Metz, 2000, s 81). Samtidig som denne utviklingen innenfor våpenteknologi har funnet sted har det også skjedd en informasjonsrevolusjon som tillater stor spredning mellom enheter samtidig som forbindelsen opprettholdes (Arquilla & Ronfeldt, 2000, s 9). Disse forutsetningene har ifølge Arquilla og Ronfeldt åpnet for muligheten for å sette sverming inn en moderne militær doktrine (Arquilla & Ronfeldt, 2000, s vii).

Norge er en liten stat i sikkerhetspolitisk sammenheng, og Forsvaret må nødvendigvis gjenspeile dette. En del av bakgrunnen for å utarbeide denne oppgaven er en skepsis hos forfatteren til organiseringen av dagens Forsvar, og dets evne til å forsvare landet. Denne oppgaven er skrevet i lys av en hypotese om at irregulær krigføring er den som gir de største vinningsjansene for en liten stat i konflikt med en større stat (Arreguin-Toft, 2005, s 122).

Hensikten med denne oppgaven er å avdekke om det er mulig å løse utfordringen med å etterforsyne en svermstyrke i norsk terreng. Samtidig skrives den basert på meningene til Arquilla og Ronfeldt om at sverming krever et nytt logistisk paradigme: "Swarming [...] will also require the development of a new logistical paradigm. The current one is [...] unsuited to swarming operations.» (Arquilla & Ronfeldt, 2000, s viii). Basert på dette utsagnet kan vi altså ikke ukritisk overføre eksisterende doktriner til et nytt konsept.

1.2 Problemstilling

“The most difficult task may be to craft logistical practices that make sense on a widely distributed battlespace in which friendly and enemy forces are intermingled.” (Arquilla & Ronfeldt, 2000, s 46).

Som det kommer frem i dette sitatet: en naturlig innvending mot verdien av svermkonseptet vil gjerne være at det er for vanskelig å etterforsyne en styrke som er spredt i mange små enheter i områder som ikke engang nødvendigvis er under full kontroll av egne styrker.

Hensikten med denne oppgaven er å avdekke om det er mulig å gi en norsk svermstyrke den logistiske støtten den trenger for å opprettholde stridsevnen over lengre tid. Som det kommer frem i det overnevnte sitatet vil det være mange utfordringer med det å gi logistikkstøtte til en svermstyrke. Dette vil komme frem enda tydeligere i teorikapittelet om svermens operasjonsmønster.

For å finne ut om det er logistisk grunnlag for å innføre en svermdoktrine i Norge skal denne studien ta for seg andre lignende styrker som også er ikke-lineære i sin natur og se om det er grunnlag for å tro at metodene og teknikkene for etterforsyning, sanitet og andre tiltak for å opprettholde stridsevnen er overførbart. Studien vil ta for seg suksessfulle revolusjonære geriljastyrker fra 1900 tallet og sammenligne disse med sverm i en norsk setting. Hovedfokuset vil være på er Mao Zedongs kinesiske geriljastyrker.

Grunnen til at nettopp disse styrkenes måte å sloss på blir fokus for undersøkelse i denne oppgaven er at det tilsynelatende er en likhet mellom konseptene gerilja og sverm. Det kan synes som de har likhetstrekk som sannsynliggjør at geriljastyrkenes etterforsyningsmetoder kan være relevant for en norsk svermstyrke. Bakgrunnen for denne antakelsen er at både sverm og gerilja følger et ikke-lineært operasjonsmønster (Edwards, 2005, s xviii). Ideen understøttes også av Minberger & Svendsen i deres studie *Irregular warfare as a national military strategy approach for small states*: “the principles of guerrilla warfare and unconventional warfare could be applied to the entire defensive forces of a small nation, thus giving a higher relative effect.” (Minberger & Svendsen, 2013, s 6).

For å avdekke om dette er mulig i norsk sverm blir problemstillingen som følger:

Kan etterforsyningsmetodene som er blitt benyttet av Maos geriljastyrker brukes i et norsk svermkonsept?

Tanken bak denne problemformuleringen er å avgrense oppgaven til et studium av et utvalg av suksessfulle geriljastyrkers militærkampanjer hvor oppgaven kan sammenligne deres metoder for etterforsyning og operasjonsmønster generelt, med situasjonen til en eventuell norsk sverm og se om dette er helt eller delvis overførbart. Oppgaven vil se på de geriljastyrkene som har hatt suksess med sin måte å operere på, for å se om denne suksessen kan utnyttes i et norsk svermkonsept. Det er derfor Maos kommunistiske geriljastyrker som er lagt mest vekt på i denne studien. Grunnet at dette er styrker som nådde sine politiske mål med blant annet geriljakrigføring som middel. Oppgaven vil også søke bredde gjennom å studere andre lignende styrker som eksempelvis de kommunistiske geriljastyrkene fra Vietnamkrigen.

Logikken i denne sammenligningen blir som følger: for å avdekke om det er logistisk mulig å innføre sverm i Norge vil oppgaven undersøke om sverm og gerilja har nok grunnleggende likhetstrekk til å anta at de samme metodene og teknikkene for etterforsyning i gerilja kan brukes i sverm. Ettersom de geriljastyrkene som oppgaven fokuserer på har vært vellykkede i sine operasjoner og evnet å opprettholde stridsevnen over flere år, er det rimelig å anta at deres logistikkonsept er bærekraftig. Oppgaven søker å finne svar på om de samme metoder kan benyttes i norsk sverm. Noe som forutsetter at konseptene er like nok til at det er sannsynlig at samme logistikkonsept kan benyttes. Og at det samtidig ikke avdekkes forskjeller mellom de konseptene som vil avskrive muligheten for å kunne benytte de samme metoder og teknikker på tvers av konseptene.

1.2.2 Problemstillingens relevans

Problemstillingen kan være relevant i forhold til å avdekke om et svermkonsept i norsk sammenheng er bærekraftig med tanke på logistikk. Ved å studere denne problemstillingen er det en mulighet for å finne ut om geriljastyrkers etterforsyningsmetoder passer til norsk sverm, og lære av deres erfaringer. Eventuelt om konklusjonen blir at det ikke er noe å hente fra deres erfaringer er det også relevant kunnskap i en studie angående om svermdoktriner kan eller bør innføres i Norge i det hele tatt. Om oppgaven konkluderer med at det ikke er noe grunnlag for å klare å understøtte en svermstyrke i felt i Norge, vil dette muligens kunne undergrave hele ideen om å innføre et slikt konsept. Dette gjør problemstillingen viktig i

forhold til hele spørsmålet angående svermkonseptets verdi i norsk sammenheng. Det er også en mulighet for at oppgaven konkluderer med at det ikke er grunnlag for å overføre geriljastyrkenes metoder til sverm, uten at dette nødvendigvis trenger å bety en avskrivning av hele svermkonseptet. Da vil oppgaven og løsningen på problemstillingen fungere som et ledd i en elimineringsprosess for å finne svar på om svermen er bærekraftig i norsk sammenheng. Dette kan også være av verdi for videre studier om temaet, eksempelvis i videre studier om hvordan svermen kan støttes logistisk.

1.3 Begrepsavklaringer

Sverm

En styrke som er organisert i små, spredte enheter som er strukturert til å koordinere angrep fra alle kanter mot en fiende (Arquilla & Ronfeldt, 2000, s vii).

Maos geriljastyrker

Geriljastyrkene til Mao Zedong som kjempet for kommunistenes maktovertakelse i Kina.

Forsyninger

Alt av etterforsyninger som kreves for at styrken skal fortsette å være stridsdyktig.

Stridsdyktig

Stridsdyktig blir i denne oppgaven brukt om en avdeling eller om materiell som er i en slik personell og materiellmessig forfatning at den kan være en relevant bidragsyter i kampen mot fienden.

1.4 Avgrensninger og forutsetninger

Denne oppgaven avgrenser seg til å kun analysere kommunistiske geriljastyrkers operasjonsmønster og avgrenser seg fra å ta stilling til kommunistiske geriljasoldaters politiske og ideologiske motivasjon, rekrutteringsmetoder o.l.

Samtidig avgrenser oppgaven seg fra å ta stilling til styrkeproduksjon, som i Forsvarets Fellesoperative Doktrine er en del av definisjonen «logistikk» (Forsvarsstaben, 2014, s 144).

Oppgaven har som mål å avdekke om hvorvidt geriljastyrkenes etterforsyningsmetoder kan benyttes i norsk sverm. Den vil ikke ta for seg hvordan dette manifesteres i praksis, men avgrense seg til spørsmålet om dette er en mulighet eller ikke.

Oppgaven forutsetter at norsk sverm er en doktrine som er under utvikling og som på et tidspunkt vil manifesteres i et dokument som omhandler flere sider av konseptet, ikke bare de logistiske.

Oppgaven forutsetter at Norge defineres som en liten stat, eller en «weak actor» (Arreguin-Toft, 2005, s 94).

1.5 Disposisjon

Oppgaven er bygget opp som en argumentasjonsrekke som i hovedsak tar for seg likheter og eventuelle forskjeller med konseptene sverm og gerilja. Hensikten med dette er å avdekke om de operasjonelle likhetene er store nok til at etterforsyningsmetodene kan overføres. Samtidig skal eventuelle forskjeller undersøkes og betydningen av disse vil vurderes.

Før dette vil oppgaven redegjøre for metoden som er valgt og hvorfor. Det vil også redegjøres for kildevalg og kildekritikk for å gi leseren en forståelse for hvilket grunnlag oppgaven er skrevet på, og eventuelle styrker og svakheter ved dette.

For å gi leseren det nødvendige grunnlaget for å tolke drøftingen vil teorigapet ta for seg hva militær sverming er og hva geriljakrigføring er. Fokuset vil spesielt ligge på hvordan geriljastyrkene behandlet spørsmål om etterforsyning, da det er dette som er mest relevant for oppgavens problemstilling.

2 Metode

2.1 Metodevalg og metodekritikk

Dette er en kvalitativ litterær oppgave i form av et dokumentstudium og bruker i hovedsak skriftlige kilder (Dalland, 2013, s 223). Begrunnelsen for dette metodevalget er at oppgaven skal undersøke et konsept det er skrevet relativt lite om fra før, og vil således i noen henseender pløye ny mark. Samtidig som ”kvalitativ metode er særlig hensiktsmessig hvis vi skal undersøke fenomener som vi ikke kjenner særlig godt, og som det er forsket lite på, og når vi undersøker fenomener vi ønsker å forstå mer grundig” (Johannessen et. Al, 2010, s 30-

32), er dette blitt vurdert som den mest hensiktsmessige metoden. Oppgaven kommer til å benytte seg av relevant litteratur, skrevet basert på erfaringer eller forskning, og trekke slutninger basert på tolkning av disse tekstene. Den vil bruke erfaringer og forskning andre har gjort og sette dette inn i rammen av oppgavens problemstilling. Oppgaven vil deretter bruke disse dataene til å argumentere for hvorvidt funnene taler positivt eller negativt i forhold til spørsmålet som stilles i problemstillingen.

2.2 Kildevalg og kildekritikk

Oppgaven vil i teorigapitlet beskrive hva en svermstyrke er og det eksisterer begrenset med teori om dette temaet. De dokumentene som er tilgjengelig og som blir brukt i oppgaven for å beskrive dette fenomenet er i all hovedsak John Arquilla og David Ronfeldt sin studie om svermatferd: *Swarming and the future of conflict* som er utgitt av RAND Corporation i år 2000. Oppgaven vil også benytte seg av Sean J.A. Edwards' studie fra 2005: *Swarming on the battlefield*, utgitt av samme organisasjon. RAND Corporation er en non-profit organisasjon, med hovedkontor i California, som driver forskning med mål om å berøre viktige temaer, herunder militære problemstillinger. RAND ble grunnlagt i 1948 for å opprette forbindelse mellom militær planlegging og forskning (RAND, 2015). En svakhet med disse kildene kan være at forfatterne kan, om de er positivt innstilt til svermatferd i militær sammenheng, vinkle argumentasjoner for å understøtte de konklusjonene man ønsker. Faren for dette er spesielt høy i dette tilfellet da det foreligger lite teori til grunn som kan motbevise eventuelle argumenter, da det som sagt er skrevet svært lite om temaet tidligere. Det er allikevel konkludert med at denne utfordringen, i dette tilfellet, i stor grad løser seg selv ved at disse kildene kun skal brukes som definisjon på et begrep, og ikke i hovedsak som basis for å finne ut om sverm er et bærekraftig konsept eller ikke. Kildekritikk er uansett svært viktig ved bruk av disse dokumentene.

For å se nærmere på hva en kommunistisk geriljastyrke er vil oppgaven blant annet benytte seg av sir Robert Thompsons bok: *Defeating communist insurgency*. Dette er en bok om oppbyggingen og operasjonsmønsteret til en kommunistisk opprørsstyrke, som er skrevet basert på forfatterens erfaringer i Malayakrisen og i Vietnam. Dette er en anerkjent bok om opprørsbekjempning, og har blant annet blitt brukt som en del av grunnlaget for hvordan britiske styrker ønsket å drive opprørsbekjempning i Helmand, Afghanistan (Pritchard & Smith, 2010, s 65). Det som er mest nyttig for denne oppgaven er å se på de kapitlene hvor boken beskriver hvordan en geriljastyrke er organisert og fungerer, da det er det dette som er

relevant i forhold til det oppgaven forsøker å belyse. En svakhet ved denne kilden kan være at forfatteren i all hovedsak er svært negativ til kommunisme og det er således mulig at måten forfatteren skriver på er preget av dette (Thompson, 2005, s 5). Vurderingen blir allikevel at hans beskrivelser av hvordan en geriljastyrke er organisert vil være korrekte etter forfatterens beste evne, da dette igjen gir det beste grunnlaget for leseren til å klare å bekjempe den (som jo er hovedbudskapet i boken, jfr bokens tittel). Galula skriver at opprørsbekjempning eksisterer kun som en reaksjon på at opprøret eksisterer, og inngående forståelse for opprørernes operasjonsmønster blir således den viktigste kilden til å forstå hvordan man skal bekjempe det (Galula, 2006, s 29). Thompsons bok beskriver ikke de kinesiske geriljastyrkene spesifikt, men irregulære kommuniststyrker generelt. Oppgaven vil kompensere for dette ved også å benytte seg av primærkilder fra de kinesiske kommunistene.

David Gaulas bok *Counterinsurgency Warfare* vil bli brukt for å kvalitetssikre informasjon som hentes fra *Defeating communist insurgency*. Denne boken er også fra midten av sekstitallet og lærdommer fra denne boken kan blant annet gjenkjennes i den amerikanske FM 3-24 doktrinen (Ellington, 2013, s 113-114). Dette kan sees tydelig i FM 3-24 hvor geriljastyrker beskrives, og manualen benytter seg av David Galulas beskrivelse av det fjerde steget i en opprørsgeriljas operasjoner «movement warfare» (Galula, 2006, s 36. Headquarters Department of the Army, 2014, pkt 4-80). Dette gjør verket regnes som anerkjent i dette studiet og fremdeles relevant i dag.

For å videre utforske hvordan kommunistiske geriljastyrker har operert vil oppgaven benytte seg av kilder fra individer som har førstehåndserfaring med vellykket gjennomføring av geriljaoperasjoner, herunder Mao Zedong og Ho Chi Minh, som begge har skrevet en rekke tekster om temaet. En svakhet med å bruke disse kildene kan være at dette er en svært ensidig fremstilling av informasjon, grunnet det faktum at Mao og Ho Chi Minh hadde stor egeninteresse av å klare overbevise leseren med tekstene sine. Det er derfor viktig å være kritisk til hva som står i disse tekstene og passe på at det som beskrives også er forankret i annen teori og ikke kun er et uttrykk for den aktuelle forfatterens personlige meninger. Faren for at dette er et problem vurderes uansett også som liten, da det denne oppgaven kommer til å fokusere på er de operasjonelle instruksene som blir beskrevet angående logistikk. Med tanke på egeninteresse hos forfatteren kommer ikke dette i konflikt med hvordan de skulle ønske å formidle hvordan deres geriljastyrker bør operere i praksis. Det er derimot i kapitlene som

omhandler ideologi og begrunnelse for denne at det er overhengende fare for at informasjonen som blir fremstilt kan oppfattes som ensidig og dermed kan klassifiseres som propaganda.

3. Teori

Dette kapittelet skal ta for seg bakgrunnen for de forskjellige temaene oppgaven belyser. Herunder logistikk, geriljakrigføring og svermstyrker.

3.1 Logistikk

Denne oppgaven tar for seg det logistiske aspektet og utfordringer angående det å drifte en svermstyrke i strid. Det er derfor nødvendig å se på hva logistikk er og hvordan spørsmål vedrørende logistikk har blitt besvart tidligere. *Forsvarets fellesoperative doktrine* (heretter FFOD) forklarer hensikten med logistikk som følger: «hensikten med logistikk er å bidra til styrkeproduksjon, styrkeoppbygging, og opprettelse av styrkens stridsevne i operasjoner for å gi utholdenhet under gjennomføringen av operasjoner» (Forsvarsstaben, 2014, s 144). Denne oppgaven kommer til å fokusere mest på det sistnevnte punktet: «opprettelse av styrkens stridsevne i operasjoner for å gi utholdenhet under gjennomføringen av operasjoner» (Forsvarsstaben, 2014, s 144), da det er dette punktet som er mest treffende i forhold til den problemstillingen oppgaven ønsker å belyse. Det er under operasjoner svermstyrkene spres ut på stridsfeltet, og det er opprettholdelsen av stridsevnen i disse situasjonene som er utfordringen denne oppgaven fokuserer på.

3.1.1 Skyv og trekk metoden

For å opprettholde en styrkes stridsevne trenger den etterforsyning. FFOD deler metoder for å fremføre etterforsyninger inn i skyv-og-trekk metodene (push and pull logistics). Den beskriver metodene som:

Skyv-og-trekk-metodene (push and pull) må ses i sammenheng. Skyv innebærer at en gitt mengde forsyninger føres frem til de stridende enhetene på grunnlag av stabstabeller og erfaringer man har gjort tidligere, samt eventuelle avviksrapporteringer.[...]Trekk innebærer at enhetene selv bestiller sine forsyninger. Fordelen er at brukeren kan bestille nøyaktig det som trengs, ut fra det gitte behovet. (Forsvarsstaben, 2014, s 152)

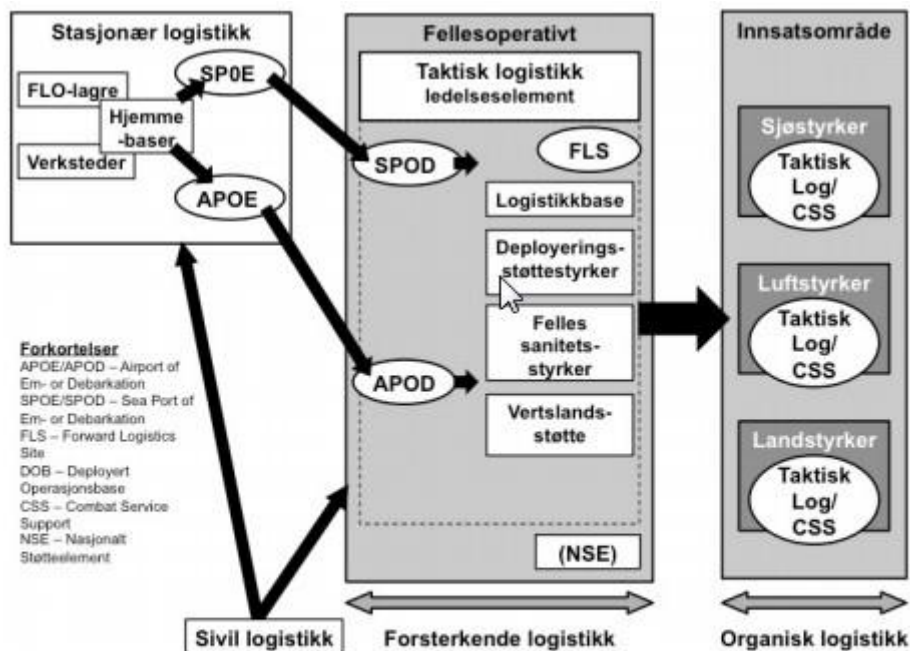
Det presiseres videre i FFOD at det i praksis vil bli brukt en kombinasjon av de to metodene (Forsvarsstaben, 2014, s 152).

3.1.2 Logistikk i operasjoner

Nivådelingen av dagens logistikksystem bygger på NATOs definisjoner og er i FFOD definert som stasjonær/støttende logistikk, deployerbar/forsterkende logistikk og mobil/organisk logistikk. (Forsvarsstaben, 2014, s 148).

Logistikkstøtte i dagens forsvar foregår så langt det lar seg gjøre fra støttende stasjonær logistikk. Når avstanden blir for stor eller situasjonen vanskeliggjør dette etableres en forsterkende deployerbar logistikk i form av logistikkbaser (Forsvarsstaben, 2014, s 148).

Skissen under illustrer de tre nivåene (Forsvarsstaben, 2014, s 148):

Figur 5.4 Sammenheng mellom støttende/stasjonær, forsterkende og organisk logistikk. De stasjonære FLO-basene skal understøtte HV direkte ned til HV-avdelingsnivå ved hjelp av sivile transportressurser.

3.2 Sverm

En svermstyrke er en styrke som er organisert i små, spredte enheter som er strukturert til å koordinere angrep fra alle kanter mot en fiende (Arquilla & Ronfeldt, 2000, s vii). Dette er et bevisst doktrinelt valg tatt på forhånd. En militær styrke som kjemper som sverm vil gjøre dette grunnet en overbevisning om at dette er en hensiktsmessig måte å sloss på gitt den aktuelle styrkens forutsetninger for å drive krigføring. Noe som blir lagt mye vekt på i

svermteori er det som kalles pulserende angrep (Arquilla & Ronfeldt, 2000, s 21). Dette vil si at styrken er spredt i små enheter og når et angrep skal gjennomføres vil de samles og bekjempe et mål med ild samtidig, men fra flere retninger. Deretter vil styrken spre seg igjen (Arquilla & Ronfeldt, 2000, s 21).

En del av det uttalte rasjonale for å drive svermatferd er også at svermen skal ha gode muligheter for overlevelse på det moderne stridsfeltet (Edwards, 2005, s 11). Dette grunnet utvikling innen moderne våpensystemer, sensorer og kommando og kontroll (Edwards, 2005, s 1) som vil gjøre unnvikelse av fiendens våpen og sensorer til den viktigste egenskapen for overlevelse (Edwards, 2005, s 11). Svermen benytter seg av moderne avstandsleverte våpen for å påføre fienden tap og unnvikelse for å unngå å selv ta tap (Edwards, 2005, s 11). Dette gjør at en av svermens viktigste egenskaper er evnen til å gjemme seg ifølge Edwards (2005, s 116). Arquilla og Ronfeldt konkluderer på bakgrunn av dette at, i en svermdoktrine er lette kjøretøyer bedre egnet enn tunge, og stridsvogner har derfor i utgangspunktet ikke noe plass i en svermdoktrine (Arquilla & Ronfeldt, 2000, s 57).

Denne oppgaven skal ta for seg etterforsyning av disse små, spredte enhetene. Om man skal omstrukturere hæren til et slikt konsept vil det også være nødvendig å omstrukturere logistikelementene. Den britiske offiseren Julian Thompson skriver: “organization of the rear must reflect the character of the war and the nature of the fighting” (Thompson, 1998, s 302). Kombinert med Arquilla og Ronfeldt sin kommentar “Swarming [...] will also require the development of a new logistical paradigm. The current one is [...] unsuited to swarming operations. » (Arquilla & Ronfeldt, 2000, s viii) er det sannsynlig at om svermstyrken er ikke-lineær, flatt strukturert og spredt, så må logistikelementene omorganiseres slik at de fortsatt kan etterforsyne denne styrken effektivt.

John Arquilla argumenterer for at svermatferd har blitt gjennomført utallige ganger opp gjennom historien hvis den overnevnte definisjonen blir lagt til grunn (Arquilla & Ronfeldt, 2000, s vii - viii), men argumenterer for at det er bare i nyere tid at det begynner å ta form av en doktrine:

Examples of swarming can be found throughout history, but it is only now able to emerge as a doctrine in its own right. That is largely because swarming depends on a devolution of power to small units and a capacity to interconnect those units that has

only recently become feasible, due to the information revolution. (Arquilla & Ronfeldt, 2000, s vii)

For at svermatferd skal utvikles til en doktrine, som forfatterne har kalt «BattleSwarm» må en rekke forutsetninger være tilstede. De mange små enhetene må evne å ha en høy grad av situasjonsoppfattelse og synkronisert i sitt arbeide gjennom god informasjonsflyt (Arquilla & Ronfeldt, 2000, s vii). Videre fastlås det at om en konvensjonell hærstyrke skal gå over til et svermkonsept krever dette radikale endringer i den militære organisasjonen, blant annet eliminering av flere formasjoner over kompaninivå (Arquilla & Ronfeldt, 2000, s vii).

Svermen vil kunne dra fordeler av å være kjent med landet og område den opererer i. Dette vil kunne gi fordeler innenfor mobilitet og beskyttelse (Edwards, 2005, s 98). Svermen bør således tilpasses det individuelle området den skal operere i. En svermstyrke vil nødvendigvis måtte operere annerledes i Storbritannia enn i Norge. Svermen baserer seg imidlertid på lette styrker med høy grad av mobilitet (Arquilla & Ronfeldt, 2000, s 6), noe som vil gjøre at den vil kunne ha større bevegelsesfrihet enn en mekanisert styrke i mye av det delvis ufremkommelige terrenget i Norge. Derfor sees ikke det norske fjellandskapet på som en utfordring for svermen, men heller en potensiell fordel som en sverm på strategisk defensiv kan dra nytte av.

3.2.1 Sverm i historien

Det finnes flere eksempler på militær svermatferd i historien. Dette kan være nyttig å se på for å forstå konseptet. Et eksempel er mongolene på 1200 tallet. De lyktes i å sverme både på taktisk og på operasjonelt nivå (Edwards, 2005, s 209). På taktisk nivå benyttet de seg av bueskyttere på hest som kontinuerlig angrep fienden med piler samtidig som de unngikk nærstrid (Edwards, 2005, s 210). Slik kunne de påføre fienden tap og mykne han opp, på bekostning av få egne tap.

På operasjonelt nivå opererte de med flere divisjoner. Når en divisjon kom i kontakt med fienden ville den holde fienden eller trekke tilbake, mens andre divisjoner i nærheten fokuserte på å angripe denne fienden (Edwards, 2010, s 211). De lyktes med dette gjennom å klare å opprettholde overlegen situasjonsoppfattelse. Dette oppnådde de gjennom bruk av speidere, spioner og egne budbringere til hest som opprettholdt kommunikasjonen mellom divisjonene (Edwards, 2005, s 211). Dette operasjonsmønsteret ble også gjort mulig gjennom

deres lette utrustning og bruk av reservehester, som ga dem mulighet til å forflytte seg raskt (Edwards, 2006, s 210 – 211). De gjorde tiltak for å minimere behovet for etterforsyning og evnet å forflytte 200 000 mann 700 kilometer i fjell og ørkenterreng uten nevneverdige tap (Prawdin, 1942, s 87).

Et nyere eksempel kan være de somaliske opprørerne som svermet mot de styrkede amerikanske helikoptrene eller kjøretøykonvoiene i Mogadishu i 1993 (Edwards, 2005, s 265). Når det ble lokalisert sårbare amerikanske styrker ble dette annonsert med megafoner og opprørere i nærheten angrep disse fra alle kanter (Edwards, 2005, s 265).

3.3 Gerilja

“The guerrilla’s way of combat is cunning and stealthy fighting against the enemy when he is not taking precautions.” (Ho i O’Dowd, 2013, s 567).

Gerilja er en form for krigføring som ikke baserer seg på lineære fronter og bakområder. «The enemy’s rear is the guerillas’ front; they themselves have no rear» (Griffith i Mao, 2000, s 24). Geriljastyrkene er desentralisert og spredt over et stort område og søker å angripe fienden hvor han er svakest (Griffith i Mao, 2000, s 24 og 26). Det er dette som kommer til uttrykk i det overnevnte sitatet om at fiendens bakre områder er geriljastyrkens front. Det er der fienden er svakest og det er der geriljastyrken søker å angripe.

In guerilla warfare [...] avoid the solid, attack the hollow; attack; withdraw; deliver a lightning blow, seek a lightning decision. When guerillas engage a stronger enemy, they withdraw when he advances; harass him when he stops; strike him when he is weary; pursue him when he withdraws. (Mao, 2000, s 46)

Geriljastyrken trekker seg altså tilbake etter et angrep for å unngå avgjørende strid, og angriper fienden når han er svakest. Geriljastyrken belager seg på disse metodene i anerkjennelsen av at de er den svakeste part og ikke har mulighet til å konfrontere fienden hvor han står sterkest (Ho i O’Dowd, 2013, s 567). Og drar fordel av dette operasjonsmønsteret ved at geriljastyrken da slipper å engasjere seg i avgjørende kamper (Headquarters, Department of the Army, 2014), pkt 4-80). En mer konseptuell beskrivelse av dette er at det er en type krigføring som brukes av den strategisk svake parten for å overta det taktisk offensive initiativet ved selv å velge tid og sted for trefninger (Fairbairn, 1968, s 143). Geriljakrigføring ble brukt av de kinesiske kommunistene som et steg i deres langvarige

opprør, nettopp grunnet det at som opprører mot en etablert stat vil man nødvendigvis være den svakere part (Galula, 2006, s 33).

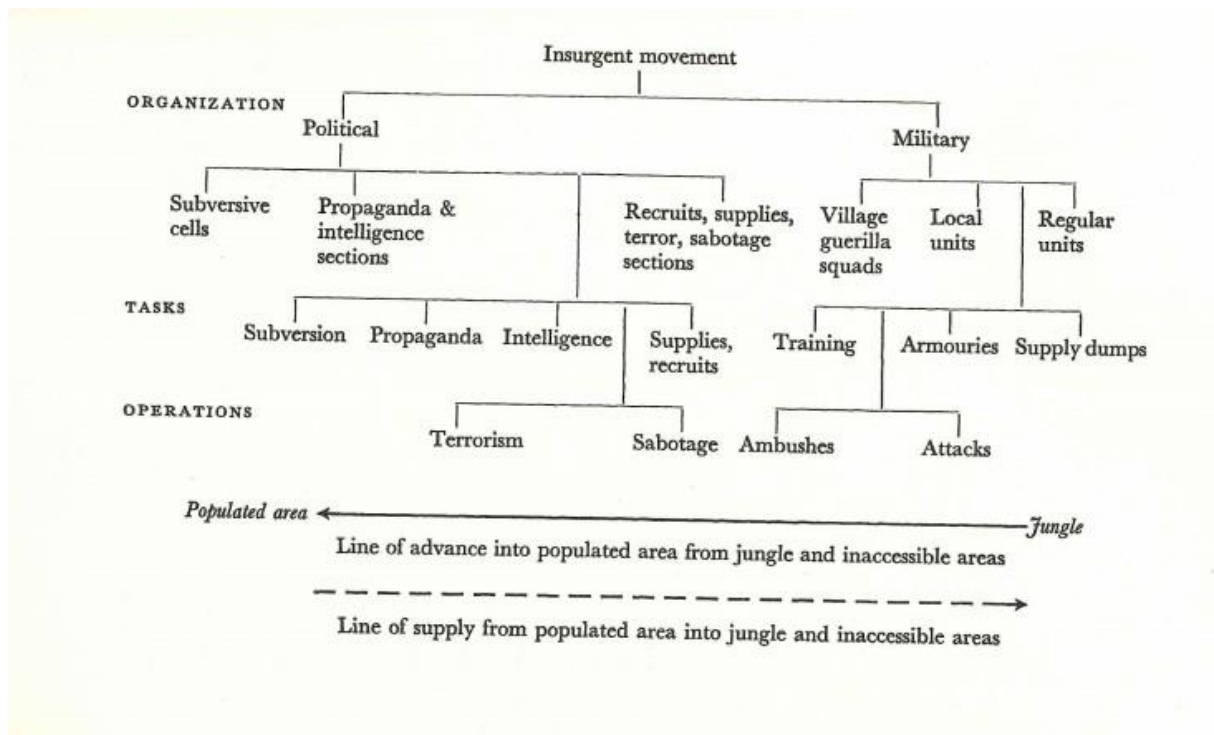
3.3.1 Gerilja og etterforsyning

50 og 60 tallets geriljastyrker i Asia brukte baseområder i områder som var upåvirket av fienden, for å mellomlagre og produsere de ressurser som var nødvendig for de stridende geriljastyrkene (Thompson, 2005, s 32).

En suksessfull geriljastyrke som sloss mot en overlegen fiende er avhengig av sikre områder hvor den kan oppbevare ressurser og trene opp styrker (Thompson, 2005, s 32). Dette understøttes også av Mao Zedongs utsagn: «geriljakrigføring ville ikke kunne vare lenge eller utvikle seg uten baseområder, baseområdene er altså de bakre områdene for geriljakrigføringa» (Mao, 1978, s 191). Thompson beskriver at forsyningslagre bør befinne seg i områder som er gjort trygge for dette gjennom en kombinasjon av nærvær av egne styrker og å plassere disse områdene i ufremkommelig lende (Thompson, 2005, s 33). Dette underbygges også videre av Sean Edwards I “Swarming on the battlefield”:

Guerrillas do need bases and sanctuaries for units to recover from battle, reorganize, and rest. It is these areas that need access to a steady flow of supplies, not the mobile units in the field. Guerrillas also like to operate or base themselves in terrain that is difficult for enemy mechanized units, typically mountains, forests, and swamps. (Edwards, 2005, s 63)

Figuren under er et utrag fra *Defeating Communist Insurgency* og illustrerer hvordan en typisk kommunistisk opprørsbevegelse har organisert seg, blant annet hva forsyninger angår (Thompson, 2005, s 33). Og viser at «supply dumps» er plassert i områder hvor geriljaen har tilstedeværelse av styrker og kontroll på området.

3.3.2 Forsyninger til baseområdene

Forsyningene som ble lagret i baseområdene ble også i stor grad produsert i baseområdene. Mat ble dyrket og våpen ble smidd her (Mao, 2000, s 83). Våpen som ble erobret av fienden ble transportert tilbake til baseområdene av de tilgjengelige styrkene og deretter distribuert videre ut til de stridende avdelingene. Forsyninger som skulle transporteres fra andre steder, eksempelvis fra en landsby til et baseområde, ble transportert i skjul med improviserte transportmetoder. Et eksempel på dette er Ho Chi Minh stien, som de Nord Vietnam brukte for å fremføre materiell og andre forsyninger i Vietnamkrigen (Lamb, 2008).

3.3.3 Forsyninger til fronten

De stridende geriljasoldatene var relativt lett utrustet slik at de kunne bære med seg det meste de trengte av forsyninger. Gikk de tom sørget de for egen etterforsyning, hovedsakelig gjennom å rekvirere det fra nedkjempede fiender (Mao, 2000, s 83-84). Samtidig beskrives det hvordan sivile oppfordres til å bringe mat til de stridende i felt (Mao, 2000, s 80).

3.3.4 Sanitet i gerilja

Det er ikke lagt stor vekt på sanitetsressurser i litteraturen som er skrevet av geriljaledere. En årsak til dette kan være at de viktigste faktorene var det som ble prioritert grunnet den

prekære situasjonen de gjerne befant seg i under skriveprosessen. Det er dog ikke totalt neglisjert i eksempelvis Mao sine skrifter, men han begrenser seg til å nevne at sivile bør melde seg frivillig til å støtte med transport av syke og sårede (Mao, 2000, s 80). Sanitet er i høyeste grad viktig for enkeltindividet som er såret, men som Moshe Kress skriver: «medical support does not contribute directly to the physical capabilities of the military unit to conduct the next battle» (Kress, 2002, s 206). Det kan tenkes at det er slike overbevisninger som er årsaken til sanitet ikke er like møysommelig drøftet i Mao sine tekster som eksempelvis taktikk. FFOD derimot verdsetter sanitet høyt og begrunner dette med at det er viktig for å opprettholde stridsevnen, på lik linje med andre logistiske aspekter med krigføring (Forsvarsstaben, 2014, s 86). Effektiv medisinsk evakuering og behandling på stridsfeltet har også en viktig psykologisk effekt på de stridenes moral (Kress, 2002, s 206) og i erkjennelsen av dette så får sanitet en plass i denne studien. Kombinert med det faktum at i dagens forsvar er sanitet et logistikkansvar (Forsvarsstaben, 2014, s 153).

3.3.5 Bruk av sivile i gerilja

Skillet mellom det å være sivil og det å være militær i en geriljasammenheng kan sies å være mindre tydelig enn hos en statlig forsvarsmakt. En geriljastyrke kan bestå av helt alminnelige sivile som tar til våpen for å kjempe mot en fiende (Mao, 2000, s 72-73). Samtidig kan det også likegodt være regulære soldater som sloss med geriljatakter fordi dette er mest hensiktsmessig i forhold til situasjonen (Mao, 2000, s 73). Geriljastyrkene er i stor grad integrert i sivilbefolkningen (Thompson, 2005, s 30-31), og Mao beskriver at man skal forsøke å organisere sivile i kampen (Mao, 1978, s 197). Samtidig skriver han at sivile kan og bør melde seg frivillig til å støtte geriljasoldatene med blant annet å bringe mat til dem i felt og bære syke og sårede i sikkerhet (Mao, 2000, s 80).

4. Drøfting

For å kunne besvare problemstillingen om de kinesiske geriljastyrkenes metoder for etterforsyning av sine styrker kan overføres til et norsk svermkonsept vil oppgaven se på eventuelle likheter og ulikheter mellom disse to konseptene. Dette vil muligens gi svar på om likheten mellom de to konseptene er stor nok til at det er grunnlag for å benytte metoder fra det ene konseptet i det andre.

Etter en gjennomgang av relevant litteratur vil likheter og ulikheter bli drøftet. De faktorene som er valgt er faktorer som kan tenkes å ha en tydelig innvirkning på om konseptene er sammenlignbare eller ikke.

Drøftingen vil begynne med å påpeke konseptuelle likheter, deretter gå systematisk igjennom forskjeller som blir avdekket. Disse forskjellene vil deretter analyseres og betydningen av dem i forhold til problemstillingen vil bli drøftet.

4.1 Likheter mellom sverm og gerilja

4.1.1 Operasjonsmønster og desentralisering

På strategisk nivå vil en geriljastyrke være sentralisert slik at underenhetene jobber etter samme intensjon. På taktisk nivå har de laveste enhetene myndighet til å ta selvstendige avgjørelser etter hvert som situasjoner oppstår (Mao, 2000, s 114). Dette samsvarer med tankene om at en sverm skal operere med sentralisert strategi og desentralisert taktikk (Arquilla & Ronfeldt, 2000, s 45). En geriljastyrke operer med små spredte enheter og søker å konsentrere dem ved større angrep mot en fiende (Mao, 1978, s 185-186). Noe som samsvarer med svermens små spredte manøverenheter (Arquilla & Ronfeldt, 2000, s vii) og selve betydningen av det å sverme i militær sammenheng: «swarming—engaging an adversary from all directions simultaneously, either with fire or in force» (Arquilla & Ronfeldt, 2000, s vii). Samtidig opererer geriljastyrkene hovedsakelig i utilgjengelig lende, eller som Robert Thompson beskriver det «To start with, they (geriljasoldatene. Red) are seldom concentrated (except for an action on their own initiative), and are scattered over wide areas of jungle or other inaccessible terrain.» (Thompson, 2005, s 31). Dette samsvarer også med svermen, som søker å benytte seg av ufremkommelig terreng for skjul (Edwards, 2005, s 106).

Både svermstyrken og geriljastyrken vil altså fremstå med følgende likheter: de jobber spredt, i utilgjengelig lende for å gjøre seg selv mindre sårbare, og når det er mulighet for det møtes flere små enheter og koordinerer angrep mot en observert fiende. Dette er grunnprinsippet med de to forskjellige konseptene og det synes likt. Både geriljastyrken og svermstyrken er det vi kan kalle ikke lineære styrker (Edwards, 2005, s 139). Det er også dette som fører til de særegne logistiske utfordringene med å operere etter disse konseptene (Edwards, 2005, s 138).

Denne likheten er selve rasjonale for at oppgaven har tatt for seg geriljastyrker når den søker å finne et alternativ til hvordan svermstyrker kan opprettholde sin stridsevne. Svermens

særtrekk er nettopp organiseringen av styrker i små spredte enheter som unnviker fienden og angriper pulserende på sine egne premisser. Det er også denne karakteristikken som gjør at det finnes særegne utfordringer når det kommer til å etterforsyne og opprettholde en sverms stridsevne, i forhold til en konvensjonell styrke. Og det er også denne likheten som sannsynliggjør at etterforsyningsmetodene kan overføres. Som Edwards (2005, s 140) beskriver vil logistikk fungere annerledes på et ikke-lineært stridsfelt og han låner her en metafor fra biologien: i konvensjonell krigføring er det noen få arterier av etterforsyning, mens i ikke-lineær strid er det et utall av kapillærer som distribuerer forsyninger til mange lokale enheter.

4.1.2 Langvarig krig

Noe som kan være relevant for problemstillingen er som Mao (2001) skriver, at den kinesiske geriljaen med vilje trakk krigen ut i tid. Dette er ikke en direkte likhet mellom de to konseptene, men det er et forhold som kan styrke hypotesen om at geriljalogistikk er robust nok til å benyttes i norsk sverm.

Geriljasoldatene var på den strategiske offensiven for å styrte en sittende statsmakt og trengte å trekke ut krigen for å bygge opp egne styrker. I en svermdoktrine er det ikke det å trekke ut krigen i tid noe poeng i seg selv. Svermen må allikevel ha et støtteapparat som klarer å understøtte svermstyrken om dette skulle bli tilfelle. Det at geriljastyrkene som er fokus for undersøkelse i denne studien med vilje drev med langvarige kampanjer som de igjen evnet å understøtte med logistikk, øker sannsynligheten for at de samme etterforsyningsmetodene kan benyttes i sverm, hvis den også blir nødt til å sloss en langvarig krig.

Disse likhetene hos geriljastyrker og svermstyrker er den faktoren som har mest å si for valg av problemstillingen. Basert på denne oppdagelsen alene ville oppgaven sannsynligvis konkludert med at de samme etterforsyningsmetoder kan benyttes. Det er imidlertid behov for å undersøke om eventuelle ulikheter mellom de to konseptene kommer i konflikt med dette og i så fall hvordan dette påvirker problemstillingen.

4.2 Forskjeller mellom sverm og gerilja

4.2.1 Våpensystemer og teknologiske forskjeller

«Guerilla forces do not have modern weapons» (Ho i O'Dowd, 2013, s 567). Geriljastyrkene denne oppgaven tar for seg har ikke hatt tilgang på høyteknologiske våpen, og har vært

underlegen sine motstandere på dette feltet. Geriljastyrkenes hovedkilde for anskaffelse av våpen er å erobre dette fra fienden, samt å benytte seg av private våpen som revolvere og jaktrifler (Mao, 2000, s 83). Som Mao uttrykker det: «og dessuten er det fiendens transportkorps som leverer det (våpen og materiell) til oss. Dette er ikke en spøk, det er den nakne sannhet» (Mao, 1978, s 168-169). Mao illustrerer her hvordan hans geriljastyrker benyttet seg av å erobre fiendtlig materiell for å understøtte sine egne styrker. En statlig svermstyrke vil være en stående styrke både i fredstid og i krig (Arquilla & Ronfeldt, 2000, s 6). Det vil således være muligheter for styrkeproduksjon og styrkeoppbygging, utvikling, anskaffelse og lagring av materiell i fredstid, noe det norske Forsvaret allerede har planlagt med og beskrevet i sin doktrine (Forsvarsstaben, 2014, s 144-145). For en norsk svermstyrke er det ingenting som tyder på at det vil være noe poeng i seg selv å benytte seg av lavteknologiske våpen. Den vil benytte seg av det materiellet som er tilgjengelig for den såfremt det ikke bryter med styrkens evne til å drive svermatferd. Dette er for så vidt også tilfellet med en geriljastyrke. Forskjellen ligger i at geriljastyrkene som er blitt brukt som eksempler i denne oppgaven ikke har hatt den samme tilgangen på våpen som en etablert konvensjonell styrke. I sitt verk sidestiller Arquilla og Ronfeldt teknologi med doktrine og organisasjonsstruktur (Arquilla & Ronfeldt, 2000, s 4). Ut fra dette konkluderes det med at en norsk svermstyrke vil benytte seg av våpen og materiell av omtrent samme modernitetsgrad som en norsk militærstyrke ellers ville hatt mulighet til å benytte seg av, så lenge disse våpnene og dette materiellet ikke bryter med styrkens evne til å bedrive svermatferd. Dette er en viktig observasjon når oppgaven videre skal finne ut om de kommunistiske geriljastyrkenes etterforsyningsmetoder vil passe en norsk sverm, fordi dette betyr at det kan være vesentlige forskjeller på materiellet som skal fremføres og lagres. Det kan være med tanke på robusthet på materiellet, vekt, størrelse, antall og så videre. Dette må tas hensyn til i vurderingen om hva som er overførbart av teknikker og metoder og hva som må forkastes og/eller revideres for å tilpasses norsk sverm.

Dette bringer oss videre til den teknologiske forskjellen på de geriljastyrkene som er blitt undersøkt og en eventuell norsk svermstyrke. Med den forutsetning lagt til grunn at en slik styrke vil benytte seg av like høyteknologiske hjelpemidler som dagens norske hær benytter seg av, så bringer dette frem en del faktorer som må tas hensyn til. Hva kreves av vedlikehold på disse våpen og sambandssystemene, og hva krever dette av utdanning?

Dagens norske utstyr krever sannsynligvis mer omfattende utdanning enn det en

lavteknologisk geriljastyrke trenger på å utdanne sine soldater. Sambandssystemene trenger egne spesialister for å operere og det må brukes ressurser på denne utdanningen. Oppgaven har dog allerede avdekket at innføring av et svermkonsept i det norske forsvar vil være en planlagt konseptendring i fredstid, og det vil således sannsynligvis være tid, på lik linje med slik det er i dag, å utdanne spesialister og soldater på deres aktuelle fagfelt.

Videre er det behov for å drøfte stridsutholdenheten til en høyteknologisk svermstyrke i motsetning til en lavteknologisk geriljastyrke. Vil etterforsyningsmetodene som geriljastyrkene brukte være mulig å benytte seg av for en styrke med mer moderne våpen og utstyr? En svermstyrke vil måtte benytte seg av panservernvåpen (Edwards, 2005, s 158), og et av de viktige panservernvåpnene for dagens norske infanteri er Javelinsystemet som brukes av blant annet 2. bataljon (Forsvaret, 2015).

Eksempler på at et Javelin system krever mer vedlikehold enn et simplere system som eksempelvis RPG-7, er at Javelin bør ikke lagres uten å bli behandlet over lengre perioder, hvis man skal være sikker på at den skal fungere som den skal. Den har også serviceintervall som er satt til to ganger i året, som etter vanlig prosedyre skal gjennomføres av spesielt egnet personell (US Army, 2013, s 20). Dette systemet krever således mer vedlikehold enn våpnene som de revolusjonære geriljastyrkene benyttet seg av. Et annet eksempel kan være så enkelt som at mye av utstyret, eksempelvis sambandssystemene, bruker oppladbare batterier. Dette stiller videre krav til muligheter for å lade opp og erstatte disse, på samme måte som kravene til vedlikehold på nyere våpen som for eksempel Javelin-missilet stiller særegne krav til hvordan disse kan lagres og brukes før og under striden.

Samtidig er det ikke bare svermstyrken sine våpensystemer som må tas hensyn til når svaret på problemstillingen til denne oppgaven skal avdekkes. Fiendes våpensystemer, sensorer og utstyr generelt spiller en like vesentlig rolle. Det er en kjensgjerning at fiendens våpen og teknologi er noe som egne styrker alltid må ta hensyn til (Hærstaben, 2010, s 29). Har eventuelle fiender en norsk svermstyrke kunne tenkes å sloss mot utstyr som gjør geriljastyrkenes etterforsyningsmetoder irrelevant? Det vil sannsynligvis være forskjell på en eventuell fiende i vår samtid, i forhold til fiendene som de revolusjonære geriljastyrkene sloss mot. Eksempler på moderne utstyr som er tilgjengelig for en potensiell fiende i dag er nattoptikk, termisk optikk, droner, laserstyrte bomber etc. Hvordan en norsk svermstyrke skal håndtere en fiende med slike kapasiteter vil kunne være tema for en like omfattende oppgave

som denne i seg selv, og faller utenfor avgrensningene til denne oppgaven. Det må allikevel vurderes om denne erkjennelsen er avgjørende for selve problemstillingen eller ikke, og i så fall i hvilken grad.

Vurderingen som blir gjort angående dette er at fiendens våpensystemer og kapasiteter naturligvis vil påvirke hvordan svermen opererer og hvordan den skal etterforsynes. Samtidig: det at fienden har tilgang på høyteknologiske våpen, sensorer og samband er allerede tatt hensyn til i oppgaver som *Swarming on the Battlefield* og *Swarming and the Future of Conflict* og oppgis faktisk som en del av rasjone for i det hele tatt å vurdere å gå over til et svermkonsept (Edwards, 2005, s 1). Videre utredning av denne faktoren vurderes også som noe som faller utenfor avgrensningene som er satt for denne oppgaven, men samtidig som noe som ikke avskriver muligheten for å benytte geriljastyrkers logistikkmetoder i en norsk sverm.

For videre å underbygge dette synet kan man se på eksempler fra vår samtid hvor stridende som har vært dårligere utrustet enn sin motstander, både i manntall, mengde materiell og teknologisk utvikling, fremdeles har vist seg å være relevante bidragsytere i konflikten. Vi vet at vestlige styrker i Afghanistan og Irak har sloss mot opprørere som har benyttet seg av geriljatakter og relativt lavteknologiske våpen (Kilcullen, 2009, s xiv). Samtidig vet vi at dette ikke har betydd at disse geriljastyrkenes motstand mot de høyteknologiske vestlige styrkene har blitt gjort irrelevant av den grunn. Med bakgrunn i denne kunnskapen er det heller ikke grunn til å tro at et norsk svermkonsept skal kunne bli gjort irrelevant grunnet at fienden er utstyrt med høyteknologiske våpen. Oppgaven har allerede avdekket at en norsk sverm vil være bedre utrustet enn lavteknologiske geriljastyrker, så det er liten grunn til å tro at svermens stridsevne skal bli gjort irrelevant i møte med en velutstyrt fiende. Det som er sikkert er simpelthen at dagens utstyr vil påvirke måten svermen opererer på. Ikke at det nødvendigvis gjør svermstyrken irrelevant.

4.2.2 Kommunikasjon

I motsetning til noen av de nyere geriljastyrkene som eksempelvis Taliban, som har tilgang på radiosamband, dog uten særlig gode muligheter for å sikre dette mot avlytting (Kilcullen, 2009, s 55) har geriljastyrkene fra 50 og 60 tallet normalt sett manglet et velutviklet teknisk kommunikasjonssystem (Griffith i Mao, 2000, s 24). De kinesiske geriljastyrkene kompenserte for dette med å gi de spredte enhetene avgrensninger i oppgavene og operasjonsområdene sine, samlingssteder og tidsfrister for aksjonene (Mao, 1978, s 185).

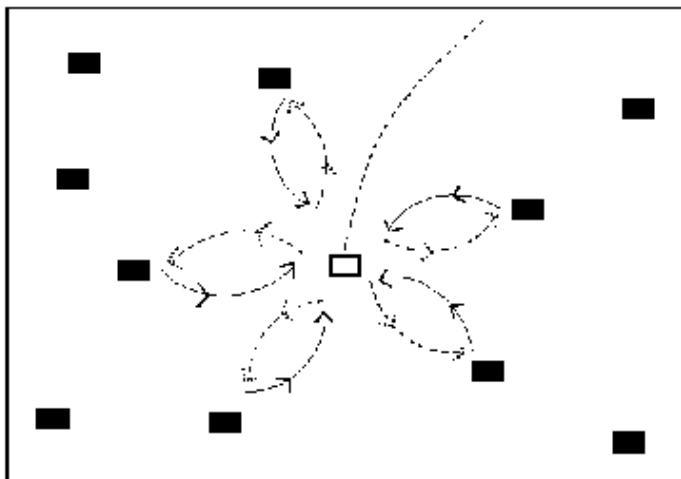
Her kan det synes som det er forskjell på de nevnte geriljastyrkene og en moderne svermstyrke. En svermstyrke vil benytte seg av moderne kommunikasjonsmidler som gjør at de kan kommunisere mellom hverandre på kryptert radiosamband over lange avstander (Arquilla & Ronfeldt, 2000, s vii og viii). Et resultat av dette kan være at svermstyrken har muligheter for å være mindre restriktiv med tanke på geriljasoldatenes nevnte avgrensinger i oppgaver og operasjonsområder. Dette vurderes som en faktor som ikke kommer i konflikt med problemstillingen oppgaven ønsker å belyse. Snarere tvert imot, da dagens informasjonsteknologi skaper flere muligheter i svermens operasjonsmønster enn det setter restriksjoner. Som nevnt tidligere er denne informasjonsrevolusjonen en del av selve grunnlaget for at svermatferd kan utvikles til en egen doktrine (Arquilla & Ronfeldt, 2000, s vii).

4.2.3 Koordinering av angrep

Takket være dagens kommunikasjonsmuligheter, har en svermstyrke mulighet til å koordinere angrep i større grad enn de nevnte geriljastyrkene. Som Arquilla og Ronfeldt (2000, s vii) skriver er dette selve forutsetningen for at sverming nå kan ta form i en egen doktrine. Dette gjør at svermen søker å angripe et mål fra flere steder samtidig, mens en geriljastyrke ofte ikke har muligheten til dette. Dette fører til at geriljastyrkene som regel blir begrenset til å angripe en fiende med kun en av sine enheter og dermed kun ett bakholdsangrep eller ildoverfall etc. De har med andre ord ikke den samme evnen til å pulsere mot et mål. Denne forskjellen blir illustrert i skissen under (Edwards, 2005, s 69):

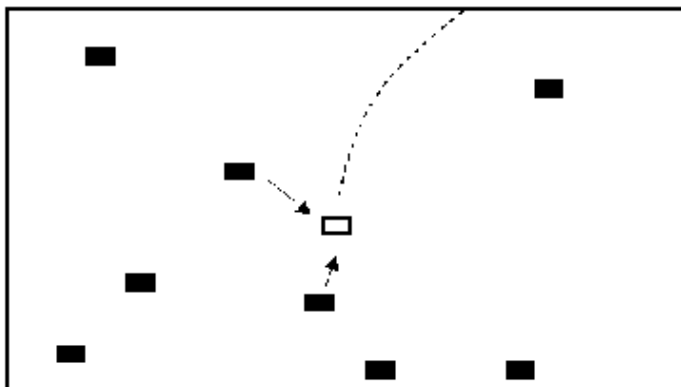
Swarming tactics

- Sustainable pulsing
- several or more units

Guerrilla tactics

- Only a few units involved
- 1 raid or ambush only

Denne muligheten gjør at svermen potensielt kan oppnå mer ødeleggende effekt mot fienden enn det geriljastyrken kan. Samtidig vil flere angrep over en kortere periode føre til et økt behov for etterforsyning av ammunisjon. Dette er en utfordring som må tas hensyn til i planleggingen av logistikkstøtte for svermen. Etterforsyningen av ammunisjon kan være med på å diktere hvor ofte og hvor lenge svermstyrkene kan pulsere mot fiendtlige mål på denne måten. Det er nødvendig å finne svar på i hvilken grad det er mulig å etterforsyne svermstyrker for at de skal kunne opprettholde stridsevnen og evnen til å opptre offensivt. Dette kan gjøres gjennom å analysere svermens sannsynlige ammunisjonsforbruk og ta dette med i planleggingen av svermens logistikkstøtte. Dette vil være en del av neste steget i utviklingen av et svermkonsept, nemlig *hvordan* skal svermen etterforsynes i praksis. Dette faller utenfor avgrensningene til oppgaven, men denne forskjellen: at svermstyrker i motsetning til geriljastyrker pulserer, er viktig kunnskap som må tas med videre i oppgaven.

4.2.4 Konvensjonell og irregulær styrke

En kommunistisk geriljastyrke er en militær styrke som er satt sammen slik som den er fordi den ikke har mulighet til å operere på andre måter, grunnet situasjonen den befinner seg i: «vi har en stor, mektig fiende, vi har en liten svak rødehær og vi har gjennomgått jordbruksrevolusjonen. Disse kjennetegna bestemmer både retningslinja for Kinas revolusjonære krig og mange av de strategiske og taktiske prinsippene for den» (Mao, 1978, s 111). Det kan altså synes som den er organisert slik fordi den er svak og dette dikterer hvordan de kan operere på taktisk og operasjonelt nivå.

En svermstyrke opprettet i fredstid i en velfungerende stat som Norge vil ikke gjøre dette grunnet at situasjonen tvinger hæren til å operere slik i øyeblikket. Om valget hadde falt på et slikt konsept ville det vært grunnet en anerkjennelse av at det vil være en hensiktsmessig måte å forsvare landet vårt på dersom det skulle oppleve å bli angrepet av en annen stat (Arquilla & Ronfeldt, 2000, s viii). Resultatet av dette vil være at en svermstyrke vil ha bedre tid og/eller forutsetninger til å trene opp styrkene sine, legge om organisasjonsstrukturen, gjøre innkjøp av passende materiell og lignende. Denne faktoren gjør at svermstyrken vil ha bedre tid til å utarbeide doktriner og reglementer for etterforsyning, utrustning og trening i fredstid enn de kommunistiske geriljastyrkene. Dette kan utnyttes ved at svermstyrken kan videreutvikle eventuelle metoder eller erfaringer de kopierer fra geriljastyrkene og forsterke disse videre. Herunder å trene støttetropper i fredstid, gjøre innkjøp av relevant materiell, konstruere våpenlagre for i størst mulig grad å forberede svermstyrken på å løse logistiske utfordringer i en eventuell krig.

4.2.5 Sanitet

Som beskrevet tidligere i oppgaven hadde geriljastyrkene fokus på sanitet i operasjonene sine, men tilsynelatende mindre enn det dagens konvensjonelle norske konsept har. Og samtidig mindre fokus enn det eventuelt vil være i et norsk svermkonsept. Det er allerede etablert en sanitetsbataljon i den norske hæren, og sanitet er beskrevet omfattende i flere dokumenter utgitt av Forsvaret, blant annet i Forsvarets Fellesoperative Doktrine (Forsvarsstaben, 2014, s 86). Og ingen empiriske funn tyder på at sanitet ville blitt neglisjert om den norske hæren hadde endret konsept. Det er således et gap mellom hvor tungt sanitet vektlegges i gerilja og svermkonseptet.

Mao oppfordret sivile til å støtte de stridende geriljastyrkene med blant annet sanitet (Mao, 2000, s 80). De skulle hjelpe med å bære syke og sårede tilbake til landsbyene og deretter om mulig støtte med behandling (Mao, 2000, s 80). Dagens norske doktrine åpner også opp for sivilt militært samarbeid (Forsvarsstaben, 2014, s 159). I sanitetsøyemed kommer dette blant annet til uttrykk gjennom ROLE 4 kapasiteten som dekkes av universitetssykehusene i Norge (Forsvarsstaben, 2014, s 158). Basert på denne informasjonen konkluderer oppgaven med at det finnes utfordringer innenfor sanitet i svermsammenheng. Å basere seg på frivillige sivile til å gjennomføre evakuering av syke og sårede vil ikke være en robust nok løsning for en stående moderne hærstyrke. Den er avhengig av å trene i fredstid og må derfor ha et støtteapparat som fungerer i både fred, krise og krig. Samtidig finnes det etiske og folkerettslige utfordringer angående bruk av sivile i operasjoner, som en statlig hærstyrke må ta hensyn til. Sanitetsbataljonen og dets personell vil være den naturlige avdelingen som overtar ansvaret for sanitet i et svermkonsept. Det vil dog kreves en egen studie om hvordan dette vil kunne foregå i praksis. Balansen mellom det å opprettholde tilfredsstillende standard på sanitetstjenesten, samtidig som den er tilpasset svermstyrkens operasjonsmønster og krav til å holde seg i skjul må utforskes videre.

4.2.6 Politiske mål

Det politiske hoved målet til en norsk svermstyrke vil være det samme som målet for den allerede eksisterende norske hærstyrke: å bevare norsk suverenitet og beskytte Norges landegrenser mot en eventuell fiendtlig aggressor (Det Kongelige Forsvarsdepartement, 2011-12, pkt. 1.1). Det politiske målet til de geriljastyrkene som oppgaven har tatt for seg har vært å styrte en sittende regjering gjennom et metodisk, voldelig og langvarig opprør, hvor geriljakrigføring har vært et av virkemidlene (Galula, 2006, s 2). Her er det en klar forskjell mellom de to konseptene, men det er allerede etablert som en avgrensning at oppgaven ikke vil ta for seg de ideologiske overbevisningene hos geriljasoldatene. Det er måten de opererer og forsyner styrkene sine på som er fokus for denne oppgaven. Og mens en svermstyrke velger å sloss på denne måten fordi den identifiserer den som den mest hensiktsmessige måten å sloss mot en overlegen fiende på, gjør kommunistgeriljaene dette også frivillig, men som Mao (1978) skriver: med et ønske å om mulig gå over til konvensjonell krigføring for å skape avgjørelse i striden. Til forskjell har ikke en svermstyrke noe mål om å være noe annet enn nettopp en svermstyrke. Til tross for denne forskjellen i å tenke strategi kommer vi tilbake til det samme poenget som tidligere i avsnittet: det er ikke de ideologiske og strategiske overbevisningene til forfatterne av de forskjellige doktrinene som er interessant. Det som er

interessant er hvordan styrkene opererer taktisk og operasjonelt og etterforsyner sine styrker. Og når det er sagt må det også nevnes at David Galula og Mao Zedong er uenig på dette punktet, og Galula skriver at en revolusjonær krig bør holdes ukonvensjonell til siste slutt, og det vil ikke øke en opprørers sjanse for suksess å gå i mot dette prinsippet.

4.2.7 Bruk av sivile

Det er et skille mellom hvordan geriljastyrkene benyttet seg av sivile og hvordan en svermstyrke vil benytte seg av sivile. Mens geriljastyrkene i stor grad belager seg på å benytte sivile i flere av dens prosesser (Mao, 1978, s 197), settes det flere begrensninger for hvordan en svermstyrke kan benytte seg av sivile. Det er allerede beskrevet i *Forsvarets Fellesoperative Doktrine* at sivile kan benyttes til å støtte opp under militære operasjoner, og særlig på logistikksiden (Forsvarsstaben, 2014, s 27). Forskjellen her mellom gerilja og sverm er at svermen representerer en legitim og suveren stat, og må derfor både av politiske og etiske grunner forholde seg til de til en hver tid gjeldende konvensjoner, traktater og pakter. Blant annet er alle stridende pliktig å bære uniform (Forsvarets høgskole/Forsvarets stabsskole, 2013, s 111), og de stridende partene plikter gjennom Genèvekonvensjonene (1949) å minimere skade som voldes mot sivile. Samtidig har vi et etisk ansvar for å beskytte sivile og vi har alltid et ansvar for å minimere de sivile skadene så mye som mulig (Walzer, 2006, s 151).

Det er vanskelig å bedømme ut i fra denne informasjonen i hvilken grad en legitim militær styrkes folkerettslige begrensninger kommer til å påvirke dens evne til å drive svermatferd. Det er i stor grad et etisk spørsmål og faller utenfor hva denne oppgaven ønsker å belyse. Oppgaven vil allikevel resonnerer med at årsaken til at geriljastyrkene benyttet seg av sivile var deres begrensede kapasiteter, og ikke fordi det nødvendigvis var det mest hensiktsmessige. Deres begrensede styrke satte i stor grad retningslinjene for både strategi og taktikk (Mao, 1978, s 111). Konklusjonen på dette punktet blir dermed at en stående svermstyrke vil ha kapasiteter som fyller det rommet sivile ellers ville fylt i en geriljastyrke, og at sivile kan nyttes i minst like stor grad som det som allerede er beskrevet i FFOD. Dette er allerede vurdert av Forsvarsstaben og funnet i orden. Samtidig er det tenkelig at en svermstyrke fort kan være mer avhengig av sivil støtte enn et konvensjonelt konsept. I hvor stor grad svermstyrken kan tillate seg å benytte sivile må derfor bli vurdert fra annet hold, gjennom å analysere etiske problemstillinger kombinert med krigens folkerett.

4.3 Er konseptene sammenlignbare

Oppgaven har gjennom drøftingen identifisert en rekke forskjeller og likheter mellom gerilja og svermkonseptet. Hensikten med dette er som beskrevet å avdekke om det er nok likhetstrekk mellom disse konseptene til at det er sannsynlig at etterforsyningsmetodene fra geriljastyrkene kan brukes i en svermstyrke. Ambisjonsnivået til denne oppgaven er således ikke å definere hvordan dette skal manifestere seg i praksis, men om det er grunnlag for videre undersøkelser angående dette.

Hovedforskjellene som er identifisert er som følger: teknologiske forskjeller, samband, politiske målsetninger, forskjellige våpensystemer, sanitet. Betydningen av disse har også blitt drøftet. Det er blant annet avdekket at det ikke er alle forskjeller som trenger å være av betydning, mens andre forskjeller er mer fremtredende.

Eksempelvis vil de forskjellene som er observert med tanke på kommunikasjon ikke spille en avgjørende rolle med tanke på om etterforsyningsmetodene vil være overførbare fra gerilja til sverm. Det at en svermstyrke potensielt sett har bedre forutsetninger for å kommunisere vil ikke spille inn på svermens behov for etterforsyninger, ei heller vanskeliggjøre etterforsyning av en sverm kontra en geriljastyrke. Snarere tvert imot. Effektivt og robust samband mellom enhetene i samme styrke kan i beste fall effektivisere etterforsyningsprosessen ved at det skaper forutsetninger for koordinering mellom innad hos logistikkenhetene og mellom logistikk og manøverenhetene (Hærstaben, 2010, s 99).

En viktig faktor å ta med videre i oppgaven er forskjellen i våpensystemer. Mens en irregulær geriljastyrke bruker det de har tilgjengelig (Mao, 2000, s 83), og stort sett ikke benytter seg av moderne våpen (Ho i O'Dowd, 2013, s 567), vil en norsk svermstyrke har tilgang på alle moderne våpen som er mulig å fremskaffe i Norge i fredstid. Dette gjør at ikke alle lagringsmetoder som irregulære geriljastyrker har brukt kan overføres ukritisk til norsk sverm. Det er viktig at logistikkbasen i felt er tilpasset våpnene og ammunisjonen som den norske svermen benytter seg av. Det kan eksempelvis være krav til temperatur og luftfuktighet som må overholdes hvis visse våpen og ammunisjonstyper skal holdes stridsdyktig. Samtidig er ikke dette et hinder som er stort nok til at det nødvendigvis umuliggjør overføring av teknikker og metoder mellom de to konseptene, så lenge det tas hensyn til i prosessen. Drøftingens konkrete funn tilsier fremdeles at konseptene er sammenlignbare nok til at det gir mening å fortsette å se på hva som kan overføres fra irregulær geriljakrigføring til norsk

sverm. Det viktigste står imidlertid igjen som likheten mellom de to konseptene. Den desentraliserte organiseringen er det som i størst grad dikterer hvordan styrkene må etterforsynes i felt.

5 Konklusjon

Sammenstillingen av operasjonsmønstre sannsynliggjør at det er grunnlag for å videreføre enkelte logistiske konsepter fra gerilja til norsk sverm. Oppgaven konkluderer ut i fra sammenligningen av operasjonsmønsteret til de to konseptene at det er en likhet der som er stor nok til at det er grunnlag for å fortsette studiet av hvordan etterforsyningsmetodene kan overføres i praksis. I erkjennelsen av at operasjonsmønstrene er like nok til at etterforsyningsmetodene muligens kan overføres, er det stor sannsynlighet for at en norsk sverm kan dra lærdom av erfaringene til de nevnte geriljastyrkene. Dermed er det også sannsynlig at det finnes logistisk grunnlag for å innføre et svermkonsept i Norge.

Konseptene er like nok i operasjonsmønster, med tanke på at begge benytter seg av små spredte enheter, at denne likheten er nok til å kunne fastslå at metodene for etterforsyning i det minste vil kunne være delvis overførbare. Eventuelle utfordringer som måtte oppstå angående lagring og transportering av høyteknologisk ammunisjon og våpen, er utfordringer som må tas hensyn til, men som ikke betyr at irregulære geriljaers etterforsyningsmetoder trenger å avskrives for norsk sverm. Studien avdekker at det er sannsynlig at det vil være mulig å implementere egne planer for hvordan dagens materiell kan mellomlagres i felt. Dette grunnet det faktum at det allerede i dagens norske doktrine finnes planer for dette (Forsvarsstaben, 2014, s 148). Disse planene er riktig nok ikke skreddersydd for norsk sverm, men er allikevel planer for mellomlagring av det samme materiellet som svermen vil benytte seg av taler for at det er mulig.

Det er også avdekket en sannsynlighet for at svermen kan ha et større ammunisjonsbehov enn en geriljastyrke, og om ikke større så muligens en mindre grad av jevnt forbruk. Pulsering mot et mål krever plutselige store mengder med ammunisjon, mens en geriljastyrkes enkeltbakhold krever mindre. Pulsering er dog en handling som er planlagt og koordinert mellom enhetene som gjennomfører den, og det konkluderes dermed med at det også vil være mulig å koordinere med logistikelementene som skal understøtte dette. Dette blir derfor vurdert som en utfordring for norsk sverm men ikke som en hindring.

Basert på funnene som er gjort under denne studien konkluderes det med at det er en relevant likhet mellom svermatferd og geriljaatferd. Denne likheten er stor nok til at metodene for etterforsyning av geriljastyrker kan være en kilde i en eventuell utarbeidelse av en logistikkplan for norske svermstyrker. Konseptene med baseområder og flere små etterforsyningsruter kan med en stor grad av sannsynlighet implementeres i en norsk svermstyrke. Det er sannsynlig at det må gjøres tilpasninger for den norske situasjonen, men hvor omfattende disse tilpasningene må være er usikkert og måtte eventuelt blitt objekt for videre studie. Det er viktig å ta hensyn til utviklingen som har skjedd innen bevæpning og utrustning hos norske styrker. Geriljateknikker og metoder for etterforsyning kan dermed ikke implementeres ukritisk hos en høyteknologisk svermstyrke, men må sannsynligvis kombineres med det som finnes av moderne reglementer og doktriner for å skreddersy det til de faktiske forhold som vil råde hos en slik styrke. Konklusjonen blir dermed at på konseptuelt nivå vil geriljastyrkenes etterforsyningsmetoder kunne overføres til norsk sverm, men det trengs en minst like omfattende studie for å avdekke hvordan dette vil se ut i praksis som en del av en doktrine.

Litteraturliste

Arreguin-Toft, Ivan. (2005). *How the Weak Win Wars – A Theory of Asymmetric Conflict*. Cambridge: Cambridge University Press.

Arquilla, John, Ronfeldt, David. (2000). *Swarming and the future of conflict*. Santa Monica: RAND Corporation.

Dalland, Olav. (2013). *Metode og oppgaveskriving*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Det Kongelige Forsvarsdepartement. (2011-12). *Prop 73 S (2011-2012) – Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)*, Oslo: Det Kongelige Forsvarsdepartement.

Edwards, Sean J.A. (2005). *Swarming on the battlefield*, Santa Monica: RAND Corporation.

Ellingston, Sidney. (2013). *A Call for a New Counterinsurgency Theory*. USA: United States Air Force.

Fairbairn, Geoffrey. (1968). *Revolutionary Warfare and Communist Strategy*. London: Faber and Faber Limited.

Forsvaret. (2015). <https://forsvaret.no/fakta/organisasjon/Haeren/Brigade-Nord/2-bataljon>

Forsvarets høgskole/Forsvarets stabsskole, (2013). *Manual i krigens folkerett*. Oslo: Forsvarssjefen.

Forsvarsstaben. (2014). *Forsvarets fellesoperative doktrine*. Oslo: Forsvarsstaben.

Galula, David. (2006). *Counterinsurgency Warfare*. Westport: Praeger Security International.

Génevekonvensjonene av 1949 med tilleggsprotokoller – Sentrale menneskerettighetskonvensjoner. (2007). Oslo: Norges Røde Kors.

Hansen, Haakon-Bruun. (2014, november). Et nødvendig fagmilitært råd. *Forsvarets Forum*, s 11.

Headquarters, Department of the Army (2014). *FM 3-24, MCWP3-33.5 – Insurgencies and Countering Insurgencies*. Washington DC: Headquarters, Department of the Army.

Hærstaben. (2010). *Håndbok for fottroppen i felt*. Rena: Hæren.

Johannesen, Asbjørn, Tufte, Per Arne, Kristoffersen, Line. (2010). *Samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt Forlag.

Kilcullen, David. (2009) *The accidental guerrilla – fighting small wars in the midst of a big one*. London: Hurst and Company.

Kress, Moshe. (2002). *Operational Logistics*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.

Lamb, David. (2008). *Revolutionary Road*. USA: The McLaughlin Group.

Langvad, Sebastian. (2013). Norsk Sverm – En doktrine tilpasset den norske situasjon. *Norsk Militært Tidsskrift*, 2, 4-10.

Mao, Tsetung. (1978). *Militærskrifter i utvalg*. Oslo: Forlaget Oktober A/S (Mao er familienavnet. I Kina kommer det først).

Mao, Tse-Tung. (2000). *On Guerilla Warfare*. Urbana: University of Illinois Press.

Mao, Tse-Tung. (2001). *On Protracted War*. USA: University Press of the Pacific

Metz, Steven. (2000). *Armed Conflict in the 21st Century: The Information Revolution and Post-Modern Warfare*. Carlisle, PA: Strategic Studies Institute.

Minberger, Mikael S, Svendsen, Geir O. (2013). *Irregular warfare as a national military strategy approach for small states*. Masteroppgave, Naval Postgraduate School, Monterey.

O'Dowd, Edward (2013). *Ho Chi Minh and the origins of the Vietnamese doctrine of guerilla tactics, Small Wars & Insurgencies*. Quantico: Marine Corps University.

Poole, John H. (2004). *Tactics of the crescent moon – Militant Muslim Combat Methods*. Emerald Isle: Posterity Press Books.

Prawdin, Michael. (1942). *Djingis Kán og Det Mongolske Verdensrike*. Oslo: Dreyers Forlag.

Pritchard, James, Smith, Michael L.R. (2010). *Civil Wars*. London: Routledge.

RAND Corporation, www.rand.org

RAND. (2015). <http://www.rand.org/about/history.html>

Thompson, Julian. (1998). *Lifblood of war*. London: Brassey's.

Thompson, Robert. (2005). *Defeating Communist Insurgency*. St. Petersburg Florida: Hailer Publishing.

United States Army. (2013). *PS Preventive Maintenance Monthly*. Washington DC: United States Army.

Walzer, Michael (2006). *Just and Unjust Wars - A Moral Argument with Historical Illustrations*. USA: Basic Books.